ו: מאימתי פרק ראשון ברכות

וכולהו כתיבי באדרעיה. כל הכתובים הללו כתובים בזרוע בגית אחד שאותן של יד אינן אלא בית אחד כדאמרינן במנחות (דף לד:) וכל הפרשיות כתובות בו: **משאיל בו.** מה טיבו של פלוני למה לא נח: **ירא אם** (ב) כ'. שהיה רגיל לבא אליו: **אשר הלך תפיסים ואין נוגה לו.** אשר עתה הלך למקום חשך (ו) אשר ימנע עצמו מלהשכים לפתחי: **ואין עונה.** שיעור שיזכו לענות דבר קדושה: **אלהי אברהם.** שקנע מקום לתפלתו: **בעזרו.** כדרך שהיה עוזר לאברהם: **אל יפסיע פסיעה גסה.** לפי שמראה בעצמו שעכוב בית הכנסת דומה עליו כמשוי: **גרדפה.** לשון מרודה משמע שהרודף רץ: **לפרקא.** לשמוע הדרשה: **מחליין רבנן שבשא.** דאמר מר (שבת ד' קיג:) אסור לפסוע פסיעה גסה בשבת שנאמר (ב) אם תשיב משבת רגלך: **אגרא דפרקא.** עיקר קבול שכר הכריות הרגיל לשמוע דרשה מפי חכם היא שכר המרודה שהרי רוחם אינם מצינים להעמיד גרסא ולומר שמועה מפי רבן לאחר זמן שיקבלו שכר לעולם: **אגרא דלבא.** שבת שלפני הרגל שהכל נאספין לשמוע הלכות הרגל: **אגרא דשמעתא שכרא.** שהוא יגע וטורח וממשכן להבין טעמו של דבר: **אגרא דשניתא לדקשא.** שנותנין לדקה לערב לפרנסת העניים (ג) שהמענו היום: **דלויי.** להריס קול נלשון נהי ונעגמת נפש שיבכו השומעים: **מילי.** לשמת החתן כדברים: **אחורי בית הכנסת.** כל פתחי בית הכנסת היו במזרח והכי תניא בתוספתא דמגילה (פ"ג הי"ד) מעין מקדש ומשכן פניהם למערב ואחוריהם למזרח. והמתפלל אחורי בית הכנסת ואינו מחזיר פניו לבית הכנסת נראה ככופר במי שהלבור מתפללין לפניו והא דרב הונא מוקי לה לאחרי (ו) בדלא מהדר אפיה לבי כנישתא: **אלף הסוא טייעא.** סוחר ערבי: **כדו בר.** (ד)כדו שמי בר ראשון כי האי דאמרינן בסוכה (ד' מה:) הא דעילאי בכר: **כרוס זוגים.** סיפיה דקרא דלעיל: **דבריס שעומדים ברומו של עולם.** כגון תפלה שעולה למעלה: **כיון שנערך אדם לבריות.** הוא זל בעייניהם: **לראשנו.** להיות עשה בנו דמתרגמינן כעשה (שמות כב) כרשיא: **עובר כמשה קולות.** מזלזל במשה קולות שבירך בהן הקב"ה את ישראל: **אומן קולות דקודש מפן תורה הוו.** הנך קולות בתראי היינו הנך דאיירי בהו לעיל וקאמר דגרלין היו ואע"פ שהקול אינו נראה זה נראה: **מביאים תודה בית ה'.** כי אשיב אם שבות וגו'. סיפיה דקרא דמשה קולות דלעיל הוא: **כשכיל זה.** שיבראו זה: **לזוות.** שלוו"ץ בלע"ז: **גולם הענני.** והלא אף גזלת העשיר גזלה היא אלא גזלת העני שאין לו כלום לגזול ממנו אלא שלא להשיב על שלומו: ונענע

לעולם (ג) ירוץ אדם [א] לדבר הלכה ואפילו בשבת שנא' (ה) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג וגו' (ז) אנא נמי דרהיטנא: אמר ר' זירא אגרא דפרקא רהטא אמר אביי אגרא דכלה דוחקא אמר רבא אגרא דשמעתא סברא אמר רב פפא אגרא דבי (ז) טמיא שתיקותא אמר מר זוטרא (ז) אגרא דתעניתא צדקתא אמר רב ששת (ה) אגרא דהספדא דלויי אמר רב אשי (ו) אגרא דבי הלולי מילי: אמר רב הונא (ו) כל המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר (ז) סביב רשעים יתהלכון אמר אביי לא אמרן אלא דלא מהדר אפיה לבי כנישתא אבל מהדר אפיה לבי כנישתא לית לן בה ההוא גברא דקא (ה) מצלי אחורי בי כנישתא ולא מהדר אפיה לבי כנישתא חלף (ו) אליהו חזייה אידמי ליה כטייעא א"ל כדו בר קיימת קמי מרך שלף ספסרא וקטליה א"ל ההוא מרבנן לרב ביבי בר אביי ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק מאי (ז) כרום זלות לבני אדם אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו כיון שנצטרך אדם לבריות פניו משתנות ככרום שנאמר כרום זלות לבני אדם מאי כרום כי אתא רב דימי אמר עוף אחד יש בכרכי הים וכרום שמו וכיון שחמה זורחת (ז) מתהפך לכמה גוונין ר' אמי ור' אסי דאמרי תרוייהו כאילו נדון בשני דינים אש ומים שנאמר (ח) הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים: ואמר רבי חלבו אמר רב הונא (ח) לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר (ו) ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' (ה) ענני ה' ענני ענני שתרד אש מן השמים וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם ר' יוחנן אמר אף בתפלת ערבית שנאמר (ו) תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב רב נחמן בר יצחק אמר אף תפלת שחרית שנאמר (ו) ה' בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה: וא"ר חלבו אמר רב הונא (ה) כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר (ז) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות ואם משמחו מה שכרו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר (ו) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' (ו) ויהי קול השופר וגו' והאלהים יעננו בקול. איני והא כתיב (ו) וכל העם רואים את הקולת אותן קולות דקודם מתן תורה הוו רבי אבהו אמר כאילו הקריב תודה שנאמר (ז) מביאים תודה בית ה' רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים שנאמר (ז) כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה': וא"ר חלבו אמר רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר (ז) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו' מאי כי זה כל האדם (ט) א"ר אלעזר אמר הקב"ה כל העולם כלו לא נברא אלא בשביל זה רבי אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו (ו) ר' שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה ר' שמעון בן זומא אומר כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה: וא"ר חלבו אמר רב הונא כל שיודע בחברו שהוא רגיל ליתן לו שלום יקדים לו שלום שנאמר 17 בקש שלום ורדפהו ואם נתן לו ולא החזיר נקרא גזלן שנאמר (ז) ואתם בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם:

א"ר

ואלו הדברים והענינים קבלה (הלכה) למשה רבינו מסיני היו כידם ומקבלה פירושם שאי אפשר לדברים הללו להתפרש מן הדעת כלל. אגרא דפרקא רהטא. פי', כדי שישמע מתחילה. אגרא דכלה דוחקא. [פי'], שכר ישיבת החבורה דוחקא. אגרא דבי טעמא שתיקותא. [פי'] שכר האכל שתיקותא ולקבל באהבה. אגרא דהספדא דלויי. שמגביה קולו בהספד שנאמר ויעא קולו ריבך. אמר ר' חלבו אמר רב הונא לעולם יהא אם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו. אמר רב נחמן בר יצחק אף בתפלת של שחרית שנאמר ה' בקר תשמע קולי. ר' יוחנן אומר אף בתפלה של ערבית שנאמר תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב. הילכך צריך להיות רגיל בכולם.

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ה מהלכות תפלה הלכה ו סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' ל סעיף יט [וסי' נח סעיף ד ב]:

כג ב ג מיי' פ"ה שם הלכה ג ופכ"ל מהל' שבת הלכה ה סמג עשין יב יט טוש"ע א"ח סי' ל סעיף יב וסי' ש"מ סעיף ה [וכ אלפס סלן ובסמ פרק עון]:

ד [מיי' פ"ט מהל' תפלה ומנחה עניים הלי' ד טוש"ע יו"ד סי' רנו סעי' ב]:

כד ה [סמ"ג עשין יב] טור ושו"ע יו"ד סי' שד"מ סעיף ה:

ו [טוש"ע א"ח סי' סה סעי' ה]:

כה ז מיי' פ"ה מהלכות תפלה הלכה ו סמג עשין יט טוש"ע א"ח סימן ל סעיף ז:

כו ח טור א"ח סי' רלט:

תורה אור השלם

1. מִי בָכֶם יָרֵא יְיָ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְיָ וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו: ישעיהו נ י

2. מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה הֲקָצוֹר קָצְרָה יַד מִפּוֹדֶה וְאִם אֵין בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם וְתָמֹת בַּצִּמָּא: ישעיהו נ ב

3. וְהִשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם אֶת פְּנֵי יְיָ: בראשית יט כז

4. וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה: תהלים קו ל

5. וַתַּעֲנֶה נַרְדָּפָה לְדַעַת אֶת יְיָ בִּשְׁחֹר בָּכֶן מוֹצָאוֹ יְבוֹא כְנֵשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה אָרֶץ: הושע ו ג

6. אַחֲרֵי יְיָ יֵלֵכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי הוּא יִשְׁאַג וְיָחִרְדוּ בָנִים מִיָּם: הושע יא י

7. סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֹם זֻלּוֹת לְבְנֵי אָדָם: תהלים יב ט

8. תִּרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בְאֵשׁ וּבַמָּיִם וְתוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה: תהלים סו יב

9. וַיְהִי בְּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיֹּאמַר יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יִוָּדַע כִּי אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי עַבְדֶּךָ וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: עֲנֵנִי יְיָ עֲנֵנִי וְיֵדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי אַתָּה יְיָ הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הַסַּבְתָּ אֶת לְבָבָם אָחֹרַנִּית: מלכים א יח לו-לז

10. תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב: תהלים קמא ב

11. יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעְרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה: תהלים ה ד

12. קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת יְיָ צְבָאוֹת כִּי טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ מְבִאִים תּוֹדָה בֵּית יְיָ כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוּת הָאָרֶץ כְּבָרִאשֹׁנָה אָמַר יְיָ: ירמיהו לג יא

13. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: שמות יט טז

14. וְיִהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וָחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: שמות יט יט 15. וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקֹּלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר וְאֶת הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנוּעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק: שמות כ יד 16. סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם: קוהלת יב יג 17. טֹרֵד מֹרֵע רָעָה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ: תהלים לד טו 18. יְיָ בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְאַתֶּם בִּעַרְתֶּם הַכָּרֶם גְּזֵלַת הָעָנִי בְּבָתֵּיכֶם: ישעיהו ג יד

מסורת הש"ס

(א) עי' לקמן ז:, (ב) לקמן כו:, (ג) כ"ל ואמר, (ד) בית אבל ר"פ בית עלמות של מתים [ע"ל דף נט. וש"י ד"ה מיתה מעמיל], (ה) [ע' תוס' עירובין יח: ד"ה ולא אמורי], (ו) ר"פ הכותי טייעא תוייה ל"ל כדו [גי' הערוך כדונר], (ז) בפ"ל זוהמת עליו, (ח) [לקמן מ:], (ט) [שבת ל:], (י) [בפסח שם אית' שמעתן כן צמלי ושי' נרעטוהה רפ"ד דאלמות ורפ"י קדושין שם: ד"ה כן עמלי], (כ) [שפיה נח], (ל) [עי' מהרש"ל דף לה. ורבינו שם], (מ) כאחי דשיות כ"כ רבינו יונתן יעקב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם לדבר מצוה: (ב) שם שאמחר ונרעה נרדפה: (ג) שם אמיתא קא מחללין רבנן: (ד) שם אמיתא יאמר כי הוא ישאג ויחרדו בנים מים אמ' נמי דהיינו: (ה) רש"י ד"ה ילא ה' כל"ל ותיבת אם נמחק: (ו) ד"ה אשר הלך וכו' חשן ומבוע עצמו מלהשכים להרבה"ג הפ"ד: (ז) ד"ה אחורי וכו' מוקים לה אביי כל"ל ותוס' למ"ד ממתן:

גליון הש"ס

גמ' פיד הוא בוקם בר. עי' מאי"ם פרשת תרומה [ד' קל"ל ע"ש] ועי' בחשונת רש"ל ס' כ': שם כל הנתנת סמעודת חתן בר. מג"ל פימן קנ"ו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' לדבר הלכה. כ"כ גי' הרי"ף והמל"מ פנוה:

לעזי רש"י

שלוו"ץ [שולי"ץ]. חבורת אנשים.

מוסף רש"י

יבטח בשם ה'. היה לו לנטוח כי שאפיקין לו נרכי ומזוטיטיו אשר מעם כשבילי מלנות (רשי' כתי'). שלא יאמרו מעשה כשפים הם. על ידי כשפים הנאמר הם חזאת (לקמן מ).

רבינו חננאל

במשה רבינו שראה קשר של תפילין ושל תפילין, עליה אמר ר' יצחק רמז לזה הדבר מן הכתוב מגין, ואר' נשבע ה' בימינו, ובמנין הזה חזיון הנבואה, הנביא ירשב עד ורואה בלבו חזון הנבואה כמו ראיית הישן חלום, ומקרא מלא כתיב אם יהיה נביאיכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו. פי' בחמיהה. וכי במראה עין אליו אתודע כאלו בחלום, כן אני מתראה לו ומדבר עמו. ועל אותן התפילין שנראו למשה מתוך הכבוד, הקרו רבותינו ז"ל מה היה כתוב בהן, ומפרשי ומי בעמך ישראל ומי גוי גדול,

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com